

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, június 6.

Ünnepi ajándék.

(—a.) A koronázási jubileum előestéjén megérkezett a király ajándéka. Az első ajándék a kormánynak szól, mely az ország ügyeit erős és biztos kézzel vezeti. A kormány elnöke a Lipót-rendnek nagy keresztjét kapta, a képviselőház elnöke és a kabinet tagjai pedig valamennyien titkos tanácsosok lettek. (Andrássy, Apponyi és Darányi már régen azok voltak.) Titkos tanácsos lett Kossuth is, amit annyiszor kétségbevit a haladópartí sajtó.

Hogy az időnek és a körülményeknek mekkora változását jelenti Kossuth Lajos fiának titkos tanácsossá történt kinevezése, azt kiemelni vagy fejtegetni felesleges. Annyit sejtethet belőle mindenki, hogy hiába minden ármány, király és nemzet megértik egymást. Még is volt a félreértésekből, melyek oly szomorú időket hoztak a magyarra. Vajha ne fordulna többé elő nemzetünk életében.

Ezek a magas kitüntetések, melyekkel a király kormánya tagjait elhalmozta, biztosítékot nyújtanak arról, hogy ez a mi nemzeti kormányunk teljes bizalmát bírja a királynak.

A nyomasztó válsághírek után nagy megnyugvást nyújt ez a nemzetnek. A

válság, mely ezuttal fenyegetet, nem személyi válság, nem egyszerű kabinetválság lett volna, sokkal súlyosabb ennél. Mindaz, amit a nemzet vezérei, a mit a koalíció és kormánya nagy munkával és nagy áldozattal alkottak, mindez romba dől volna s minden remény, mit további munkájukhoz fűztek, füstbe ment volna. A válság okát ugyanis az alkotmánybiztosítékok elmaradása képezte. Ha e miatt megbukott volna a kormány, helyébe legfeljebb újabb darabontok jöttek volna.

A koalíció összetartása, minden intrika dacára, oly szilárd, hogy bukás esetén a népszerű belügyminiszterrel ment volna az egész kormány és az egész koalíció.

A nevető örökösök a nyílt és titkos haladók már annyira biztosra vették, különösen Andrássy és Apponyi multkori nyilatkozata után a kormány bukását, hogy már jelentkeztek is Bécsben a hagyték átvétele végett Hiresztelték, hogy a kormány kitüntetése elmarad, sőt hiresztelték azt is, hogy a király nem is jön Budapestre, jubilálhatnak, ha tetszik nélküle.

Megkönnyebbülve értesülünk róla, hogy nem kell immár tartani a darabontok újabb inváziójától. A király megadja az engedélyt az alkotmánybiztosítékokhoz, sőt egyet már a parlament elé terjesztett a kormány a kuriai bíraskodás meghosz-

szabításáról. Az a jóindulat és bizalom pedig, melyet a kitüntetésekkel mutatott a király az ország kormánya iránt, biztos jele annak, hogy most már a többi alkotmány garanciák is jönni fognak.

Igy valósul meg, amit még tegnap is gunyból emlegettek a haladók lapjai. Ha szereti a király nemzetét — így irták a haladó lapok — ne templomot és kórházat adjon a nemzetnek ajándékba, hanem adja meg az alkotmánygaranciákat. No hát megadja azt is, de ezzel el is rontja a haladók jubileumi hangulatát.

Annál teljesebbé teszi a nemzetét, mely kettőzött örömmel fogadja alkotmányos királyát s őszinte örömben egyesülve üli meg vele a ritka jubileumot, a király koronázásának, a király és nemzet kibékülésének négy évtizedes jubileumát.

Kossuth és Justh üdvözlése. Abból az alkalomból, hogy a király a többi közt Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter és Justh Gyula házelnököt valóságos belső titkos tanácsosaivá nevezte ki, mint fővárosi tudósítónk jelenti, ma a képviselőházban nagyon sokan üdvözölték pártkülönbség nélkül Kossuth Ferencet és Justh Gyulát. Ez utóbbinál a parlamenti újságírók testületileg tisztelegtek. A tisztelgő testület nevében Rákosi Jenő üdvözölte a képviselőház elnökét, aki megköszönve az üdvözlést kijelen-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Látogatás.

Numa Saint-Feuil ur, a provencai O. városka könyvtárosa, a Feliratok és Széptudományok Akadémiájának tagja és a város régiségeinek őre, hevesen vitatkozott a maire-rel, aki őt arra kérte, fogadja és kalauzolja szívesen a város híres muzeumában azt a színészcsapatot, mely vonaton az imént érkezett Párisból, hogy a római szinkörben eljátszsa Euripides egy darabját. A maire, akit Numa Saint-Feuil ur archon-nak hívott s aki maga is teljes numizmatikus volt, a Diana templomához címzett vendéglő terraszán igyekezett rábeszélni Saint Feuilet e baráti szolgálataira, ahol egy babérfa alatt éppen befejezték vacsorájukat.

Szines lampion-füzérek kötötték össze az egyes fákát s míg a nyitott landauerok az Aranysas szállóba röpítették a színésznépet, melynek kertjében a százasos platánok ágai ölelkeztek a gesztenyefákkal, a könyvtáros ur egy pillanatra visszaidézte lelkébe a mult emlé-

keit, melyeket már legalább is oly messzetün-teknek hitt, mint a római hölgyek szép barna testeit, kik Antonin császár idejében itt fürödtek.

Numa Saint-Feuil ur egész zavarodottan lépett ki a langyos és lágy júliusi éjszakába. Az esplanade faoszlopai között egymáshoz simul párok siklottak tova, a Vénus páratlan fényvel ragyogott Augustus temploma fölött s egy ablakfüggöny résein át Saint-Feuil ur két mosónőt vett észre, kik karjaikat a fehérenművel telt teknőbe mélyítették.

A muzeum előtt egy gyerekcsapat játszott. Hogy lakásába jusson, keresztül kellett mennie e csapaton, miközben az az érzése volt, hogy egy bikanyáj közepette halad. Otthon sokáig nem tudott elaludni s kikönyökölt hálószobája ablakán.

A színészek váratlan megérkezése egészen zavarba hozta.

Vajon Blanche Fleury velük jött-e? Játsszik-e még? Akkor ismerkedett meg vele, mikor még a színiiskola növendéke volt. Megszertette. Azután el kellett hagynia, mikor belépett

a történetudományi kollégiumba, a leányt pedig nőül vette az a színész, kinek nevét jelenleg viseli. Saint-Feuil kiheverte a csapást... Ez az egész.

Ez az idill, mely oly hirtelen félbeszakadt, most betöltötte egész agglegény életét. Szíve mélyén meg volt győződve arról, hogy hűségesen ápolja e szerencsétlen szerelem emlékét.

A tornyokban tizenegyet ütött az óra; a gyermekek éneke régen elhallgatott; az Arany-sas szálló előtt, melynek erkélyes homlokza a fürdőtt a holdfényben, szekér állott meg a művészek podgyászával. A hallgatag tér kövezetén olyan volt, mint Thespis antik kordéja.

Saint-Feuil ur betette az ablakot és lefeküdt. De az álom, úgy látszik, elkerülte, mert két óra tájban ablakának üvegei megrezzentek és kivilágosodtak. És a bársonyos árnyékban látni lehetett volna a könyvtáros kezét, amint az ablakon kinyulva, egy rózsacsokrot helyezett annak külső párkányára, mert bódító illatát a szobában nem tudta elviselni.

Együtt kelt fel a nappal, mely a szinkör

VALÓDI PANAMA-KALAPOK

Offalf Kálmán
 Finom úri divat üzlete
 NAGYVÁRAD, FŐ-UTCA 3. TELEFON 672.
 Kalapokban Európa legjobb készítményei: SZABOTT ÁRAK MELLETT

KIZÁRÓLAG SAJÁT KÉSZÍTMÉNYŰ URI FEHÉRNEMŰEK

PELIKAN ÉS GYUKITS
 CS. ÉSKIR. UDV. KALAPGYÁRDSOK FŐRAKTÁRA.

tette, hogy mint házelnök ezután is azt a rokonszenvet és jóindulatot fogja tanusítani az ujságírói kar iránt, amelyet eddig tanusított.

Az első kitüntetések. A koronázási jubileum alkalmából, mint megírtuk, a király a magyar közélet több kiváló tagjának szánt kitüntetést. Az első kitüntetéseket ma publikálja a hivatalos lap. Wekerle miniszterelnök a Lipót-rend nagy keresztjét kapta. Az erről szóló legfelső királyi kézirat így hangzik:

Kedves dr. Wekerle! Önnek Lipót-rendem nagykeresztjét díjmentesen adományozom.

Kelt Bécsben, 1907. évi június 3.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Gróf Zichy Aladár s. k.

Ezen királyi kézirat után közli azután a hivatalos lap, hogy ő császári és apostoli királyi Felsége folyó évi június hó 3-án kelt legfelső elhatározásával Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszternek, Jekelfalussy Lajos tábornagynak, honvédelmi miniszternek, gróf Zichy Aladár ő Felsége személye körüli miniszternek, Josipovich Géza horvát-szlavon-dalmát tárca nélküli miniszternek, Günther Antal igazságügyminiszternek és Justh Gyulának, a képviselőház elnökének a belső titkos tanácsosi méltóságot díjmentesen legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

A megyei tisztviselők adósságának konvertálása. Mint fővárosi tudósítónk jelenti, a vármegyei tisztviselők országos egyesülete ma küldöttségileg tisztelgett Wekerle Sándor miniszterelnöknel. A küldöttség élén Fazekas Ágoston Pestvármegye alispánja kérte a miniszterelnököt, terjesszen be törvényjavaslatot a Házhoz, mely ny remény kölcsön felvétele után képessé tenné az egyesületet arra, hogy az önszegély alapján konvertálhassa a megyei tisztviselők adósságát. Wekerle kijelentette a kül-

dötségnek, hogy minisztertársaival oda fog hatni, hogy a kérdést ne odázzák el, hanem a megoldás stádiumába juttassák.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, június 6.

Elnök: Justh Gyula.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után a Ház harmadszori olvasásban is megszavazta a cselédtörvényről és a Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet létesítése iránt Rómában kötött nemzetközi egyezmény becikkelyezéséről szóló törvényjavaslatot, melyet most már a főrendiházhoz tárgyalás és hozzájárulás végett átadtak.

Következik a

vasuti törvényjavaslat.

Szász József: A házszabályokhoz kér szót. Felszólalt az ellen, hogy a naplóba nem került bele a horvát szöveg magyar fordítása.

Elnök: Jelenti, hogy csak technikai okok miatt nem került bele a magyar szöveg a naplóba.

Eber Antal: A Ház tegnapi határozatát bírálja és azt mondja, hogy változtassa meg azt és a horvát nyelvű szöveget ne vegye fel a naplóba. (Helyeslés.)

Elnök: A Ház határozatát a jelen ülészek folyamán megváltoztatni nem lehet.

A vasutas javaslatok.

Nagy Emil: A 48-as és függetlenségi párt nevében szólal fel. A súlyos gazdasági válságból csak egy olyan kormány vezetheti ki az országot, mely teljesen magáénak mondhatja a nemzet bizalmát. A bizalom letéteményese a jelen kormány, a nemzet reménye, bizalma benne összpontosul. (Ugy van.) Hogy a bizalom nem hiába való, bizonyítja a jelen törvényjavaslat, mely törvényjavaslat a munka becsülését

rejt magában. (Ugy van.) A tanítók után a vasutak exkomplálhatták maguknak a nemzet jóindulatát. (Ugy van.)

Rámutat arra az óriási változásra, mely a jelen kormány uralma alatt mennyit változott a vasutasok és vasutak helyzete. Nem tekintik már ezt az intézményt politikai fejős tehénnek, hanem mintegy autonóm jogkörrel felruházva elősegíti a felvirágzást. A javaslat ugyszólván kizárja a sztrájkot, nem erőszakkal, hanem az által, hogy munkamegbecsülésével, az igazság szemmel társával létföltételétől fosztja meg. (Ugy van! Igaz!) A javaslatot pártja nevében elfogadásra ajánlja. (Elnök helyeslés és taps.)

Polit Mihály: (Kiáltások: Vízet az öregnek!) Tessék parlamenti illemet tanulni. Negyven éves politikai multam mögöttem. (Elnök csenget.) Horvátország és Magyarország közötti viszonyra mindkét részről bizonyos illúzió táplálkozik. Itt a parlamentben tiszta bort kell önteni a pohárba. Hosszan beszél Horvátország közjogi történetéről 48. előtt és 48. után. Szapári Gyula megkérdezte Pejacsevics László gróf bánt, hogy a közös (magyar-horvát) címert ki lehet-e tüzetni a közös pénzügyi épületre és Pejacsevics László gróf határozottan ellenezte, mégis kitézette, amiből óriási demonstrációk lettek. Leszaggadták a cimereket, katonaság tüzelt a népre, mely a katolikus templomból kitédült. A Szt-István képét is leszaggatták mivel az is magyar volt. Jött azután a Khen-Héderváry féle kényuralom. Most legutóbb a nemzeti küzdelem alatt ölelkeztek, csókoloztak. Most pedig ime ismét a régi ellenségeskedés áll fenn. Képtelenség az, amit Bartha Odön állított, hogy a horvátok csupa koncessiót kaptak, mert nekik ezekhez joguk volt. A Mercsevics-párt már is mind jobban terjed és izgat Magyarországot ellen.

Gróf Batthyány Tivadar: Ezt teszi ön is és izgat.

Polit Mihály: Igazán nem értem, hogy egy öreg képviselőt minduntalan megzavarnak

Batthyány Tivadar gróf (felugorva): Mert ön izgat. (Nagy zúj.)

tetejét bearanyozta, míg az alsó iverk és a tér maga még elveszett a hajnal kéklő szürkületében.

A szokottnál nagyobb gondal öltözködött, azután bement dolgozószobájába.

Türelmetlen volt és félnék, mint egy diák, aki első légyottjára készül.

Szobaleánya, aki behozta csokoládéját és egy pohár vizet, leeresztette a függönyt. Numa Saint-Feuil ur, aki ennek résein keresztül kitekintett, három bérkocsit látott meg a szinkör, a rég letűnt klasszikus kor e hatalmas emléke előtt. Az első iverk alól csoportok léptek ki az utcára, a férfiak fehérben, a nők világos öltözékben, azután beültek a kocsikba. A színészek megkezdték körutjukat a városban.

Kilenc óra körül, a nagy szökőkuttól jövet a muzeumba értek. A maire vezette a csapatot.

A könyvtáros és régiségáros ur az udvarban várta a vendégeket. Hallgatagon és méltóságteljesen egy márvány-sarkophághoz támaszkodott, melyben egykor egy érc-sisakos koponyát, egy bőr-kardkötőt, egy kardot s néhány pénzdabot talált.

Észrevétlenül a hölgyek felé kancsalított, hogy nem ismeri-e föl egyikükben Blanchet? Körülbelül abban a korban lehetett most, mint az az erős és szép hölgy, aki egy ujkori Junohoz hasonlóan utolsónak haladt a sorban.

Ez volt e Blanche Fleury? Szívében ellentétes érzelmek keltek harcra egymással. Igaz, hogy a hölgynek semmije sem emlékeztetett egykori ideájára. A szemei talán mégis és az orra. Ám Blanche szemei kékebbek voltak és

orra kevésbé hajlott. De huszonöt év alatt megváltozhatott ő is.

Nyugtalanul bevezette az előkelő csapatot a második terembe, melynek kellemesen hűvös légkörében megkezdte magyarázatát. Nagy szeretettel beszélt érmeiről, a katonák és harcosok fegyvereiről; Hubert Clovisnak, a híres tragikusnak, tövérl-hegyére elmondta egy arlesi konzul mellszobrának történetét, mely iránt ez érdeklődni látott, míg a szép Juno ezalatt egy sor apró cserépedényt vizsgált sorra, melyek hajdan a halottsiratók könyeinek felfogására szolgáltak — és ügyet sem vetett lelkes magyarázatára.

Numa Saint-Feuil ur vigasztalan volt. A Junoban Blanche Fleuryt nem tudta fölismerni s nyilvánvaló volt, hogy az sem ismeri meg őt. Borzasztó!

Folytatta magyarázatát.

Mögötte lépegetett Hubert Clovis a lemondott imperátorok fáradt arckifejezésével, majd Tartuffe arcával, azután sorjában a marquis, Céliméne, Donna Sol, Bérénice, az egész csapat, hallgatva a tudományos fejtegetéseket.

Az utolsó teremben, egy nagy üvegszekrény előtt a látogatás véget ért. A művészek megköszönték a magyarázatot, azután a kijárat felé indultak.

Saint-Feuil ur ezuttal mögöttük haladt. Előtte, a többiektől kissé elmaradva, a szép Juno lépegetett. Gyönyörű karjai átféherlettek blouszjának könnyű, áttetsző szövetén. A régészt örült vágy fogta el, hogy halkán utána szóljon: Blanche, Blanche! . . . Senki sem hallotta volna meg . . .

De nem merete tenni.

Mikor az udvarba léptek, melyet márvány-szobrok és virágzó rózsabokrok borítottak, a hölgy kinyitotta napernyőjét.

Numa Saint-Feuil ur pedig, ügyet sem vetve a tövisekre, összemarkolt egy nagy csomó illatos tearózsát s a csokrot átadta annak, akiben nem tudta fölismerni egykori szerelmesét.

* * *

Este elment az arénába. Az óriási szinkörben olyan élet pezsgett, mintha a római uralom fénykora éledt volna fel néhány órára. Szomszédjában, aki a holdfénynél jegyezgetett, párisi ujságíró sejtett. Saint-Feuil ur bemutatkozott és megköszöntette néhány kérdést.

Megtudta, hogy Blanche már tíz év óta halott s hogy leánya játszik a darabban.

— Egyébként, — tette hozzá az ujságíró, — önnek látnia kellett őt reggel a muzeumban. Szőke és kék fátyolt visel a kalapján. A színpadi neve Suzanne Florent.

A könyvtáros ur nem emlékezett ilyen nőre!

— Nézze csak! — szólt szomszédja. — Épen itt jön!

Harangtisza szó csendült meg a szép éjszaka csendjében s a csillagoktól megvilágított színpadra a meghatottságában néma Numa Saint-Feuil egy nagy, fiatal leányt látott kilépni hófehér peploszban, karjait kitérve a csillagok felé . . .

Leo Largnier.

Olay Lajos: On a legveszedelmesebb.

Polit Mihály: Tagadja azt, hogy a vasut magánvállalat. Ez az egész kérdés politikai hatalmi kérdés. Tagadja ezután Sztérényinek állítását, hogy a magyar-horvát kiegyezés idejében még államvasutak nem lévén, nem is szólhat arról. Igenis arra vonatkozik. Támadja azután a horvát minisztert, aki nincs tájékozva a horvát ügyekről. (Ugy van a horvát padokon.) Ilyen horvát miniszterre nincs szükség. (Ugy van a horvát padokon.) Josipovichnak le kellett volna mondani állásáról. (Taps a horvát padokon.. Éljen Josipovich a Ház többi oldalán.) A horvátokkal ki kezdte a barátságot? Kossuth Ferenc (Zajos eljenzés a függetlenségi párton.)

Olay Lajos: Itt a hálal!

Polit: Most ugyan az a kereskedelmi miniszter bontja meg a jóviszonyt. A nemzetiségi képviselők kénytelenek itt a parlamentben mindent eltűrni, mert fájdalom kevesen vannak itt. (Zajos ellentmondás.)

Kiáltások: Mit kénytelenek tűrni.

Polit Mihály: Azt, hogy nem hajtják végre a nemzetiségi törvényt. De ha mi kénytelenek vagyunk eltűrni, Horvátország nem kénytelen eltűrni, mert az külön állam (Zajos ellentmondás.) A törvény azt mondja, hogy Magyarország és Horvátország közös állami szövetségben van (Zajos ellentmondás.)

Felkiáltások: Hol van az a törvény?

Polit Mihály: Itt van a kezében (olvassa). Magyarország és Horvátország egy állami közösségben vannak. (Általános zajos derűtség. Felkiáltások: Hát ez a szövetség.)

Polit Mihály: Csodálkozik. Hát nem az?

Mi az az állami közösség.

Kiáltások: Az állami egység.

Polit Mihály: Kijelenti, hogy horvátokat lehet magyarizálni, de a javaslatot sem a horvátok sem ő nem fogadja el.

Elnök az ülést tíz percre felfüggeszti.

Szünet után:

Náray Lajos alelnök az ülést megnyitja.

Gróf Batthyányi Tivadar: Ma mielőtt a javaslatról szólna, személyes kérdésben akar válaszolni Polit Mihálynak.

A Ház erre az engedelmet megadja.

Gróf Batthyányi Tivadar: Polit Mihály beszéde annyira felizgatta őt a multak eseményének felsorolásával, hogy kénytelen volt hevesebb támadásban részesíteni s ez ellen itt a Házban mindenkinek lehet ellene kifogása, mindenki helytelenítheti eljárását, csak egy képviselő nem s az Polit Mihály, mert ő volt az, aki őt beszéde alatt nemrégiben folytonos közbeszólással zavarta. Hát kérem tessék először jó példával eljárni és akkor Önt sem fogják bántani. (Igaz! Ugy van!)

A horvátoknak eszükbe hozza, hogy a Khuen-Héderváry-féle kegyuralomtól, ami többség szabadította meg őket, szabad lett a sajtójuk s megszűntek a zsandárválasztások, respektáljuk jogait, de ne kívánjanak olyan jogokat, melyek nem illetik meg őket. Ebben nem lehet engedni.

Áttér ezután a javaslatra és visszapillantást vet. Kronologikus sorrendben vázolja a vasutasok küzdelmét sorsuk javításáért. A többi kormányokat többször figyelmeztették, hogy segítsenek a vasutasokon, mert kétszer ad, ki gyorsan ad. De hiába. Nagyon jónak tartja az automatikus előléptetések rendszerét. Vannak ugyan kifogásai, melyeket a részletes tárgyalásán fog kifejteni. Helyesnek tartja, hogy a segédtisztok és altisztok, szol-

gák, munkások megszüntettek, ezzel a törvényhozás elejét vette a cím és rangkorságnak. Ohajtja, hogy a fizetésrendezés január 1-től visszamenőleg utaltassék ki, mert ő hivatalos biztatásra az egész télen ezzel az ígérettel tartotta nyugalomban a vasutasokat. Még csak azt kéri, hogy több várost is sorozzanak abba fizetési kategóriába, melybe Miskolcot, mert hiszen több városokban még drágább az élet. A javaslatot elfogadja.

Batthyány után Vázsonyi beszélt hosszasan polemizálva a horvátokkal. Beszédét avval a kijelentéssel fejezte be, hogy a javaslatot nem fogadja el.

Ezzel az ülés véget ért.

A főrendiház ülése.

Elnök: Desseffy Aurél. Bejelenti Bubics Zsigmond halálát, kinek emlékét jegyzőkönyvben örökíti meg a főrendiház. Felolvassa a koronázási jubileum istentiszteletre szóló meghívást. A főrendiház elnöksége hódolatát fogja kifejezni ez alkalommal ő Felsége előtt. Felolvassák a kultuszminiszter átiratát Fischer Colbrie Agost kassai püspöki székbe való beiktatását.

A főrendiház tudomásul veszi a gazdasági bizottság jelentését, az 1908. évi költség előirányzatáról. Általánosságban és részleteiben elfogadja a koronázási jubileumról szóló törvényjavaslatot, továbbá a pótszerződésről és pénzrendszeréről szóló törvényjavaslatot. Az ülés véget ért.

Városi közügyek.

A közigazgatási bizottság ülése.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap, csütörtökön délután tartotta rendes havi ülését.

Egy-két érdekesebb tárgy is került ez alkalommal szőnyegre a rendes folyó ügyeken kívül.

Az ülésen jelen voltak: Glac Antal főispán elnök, Boda Ferenc főjegyző, Varró Domokos kir. tanfelügyelő, Major Lajos kir. pénzügyigazgató helyettes, Gáthy Bálint kir. alügyész, Dus László v. főügyész, dr Baróthy Akos v. főorvos, Rádl Odön, dr Hoványi Géza, Huzella Gyula, Frankó Endre, dr Konrád Márk, Sulyok István, Hlatky Endre, Mezey Mihály, dr Cserenyés Béla aljegyző.

Az ülés megnyitása után a polgármester jelentését terjesztették elő, a közigazgatás mult havi állapotáról. A jelentés érdekesebb adatai a következők:

A közegészségügy május havi állapotáról öt hétre szóló jelentést állított össze a főorvos. E szerint a hónap első felében még mindig nagy volt a halálozás s csak a hónap második felében javultak a viszonyok annyira, hogy a születés és halálozás, csekély számbeli különbséggel, egyenlő arányt tüntet fel.

Uralkodó betegség még mindig a légzőszervek lobos bántalmi voltak. A hevenyterelő bántalmak szörványosan néhány esetben jöttek elő. Mig a halálozás kanyaróban 1, ronsoló toroklob 2 esetben, addig gümőkór különféle eseteiben 37, tüdő, hörg és mellhártyalobban pedig 12 halálozás történt.

A Sztaroveszky-alapítvány gyermekkórházban május hó folyamán 65 bent fekvő és 295 bejáró beteg, a Szt. László járványkórházban pedig 11 beteg gyógykezelettet. Született 86 fiu, 76 leány, összesen 162 gyermek.

Halálozás volt 90 fiu, 76 nő, összesen 166 egyén. Elhalt: Ujvároson 33, Olasziban 30,

Váralja-Velence és Csillagvároson 29, a kórházakban 74.

Hét éven aluli gyermek 53 halt el.

Szegénybeteg 641 gyógykezelettet az orsz. betegápolási alap terhére.

Dajkaságban volt 450 gyermek.

Május hó folyamán az összes iskolákban, gyárakban, műhelyekben megtartották a tisztiorvosok a trachoma ellenőrző s emvizsgálásokat.

A közbiztonsági állapot kielégítő volt. Lopás 55, sikkasztás 2, csalás 8, jogtalan elsajátítás 3, vagyonrongálás 5, zsarolás 1, bampénz forgalomba hozatala 1, szemérem elleni erőszak 1, sulyos testisértés 4, könnyű testi sértés 16, magánalak sértés 1, magánosok elleni erőszak 1 esetben volt bejelentve.

A nyomozás 72 esetben sikeres, 26 esetben sikertelen volt.

Ezenkívül nyomozás teljesített a kir. ügyészség elrendelésére 67, más hatóságok megkeresésére 125 esetben.

Letartóztatva volt 89 egyén, kik közül az illetékes bírósághoz átkisértetett 19, eltoloncoltatott 70.

Kihágási feljelentés 170 esetben tétetett.

Május hó folyamán 16 külföldi utlevél adatott ki, még pedig: 5 az európai államokba és 11 Amerikába. Az Amerikába vándoroltak között volt: iparimunkás 5, gyárimunkás 2, cseléd 2, napszámos 2. A kivándorlás célja volt: munkakeresés 8, rokonok felkeresése 3 esetben.

A lefolyt hónapban három öngyilkosság történt.

A mentőosztály májushan 49 esetben vount ki és pedig balesethez 26, betegszállítás-hoz 23 esetben.

A közadók május havi bevételi eredménye kedvezőnek mondható, amennyiben 69314 kor. 78 fillérrel több kincstári adó folyt be, mint a mult év megfelelő időszakában. Befolyt:

kinestári adóban	161,153 K 54 fill.
kamatban	2392 > 39 >
betegápolási pótdoban	8229 > 08 >
kamatban	58 > 80 >
hadmentességi díjban	190 > 20 >
kamatban	9 > 09 >
házasági adóban	12 > 60 >
tegyveradóban	21 > — >
agrár-kölesönben	10 > 08 >
mely összege a kir. adóhivatalba szállítottak át.	
városi adóban	66766 K 08 fill.
vizdíjban	21084 > 02 >
utadóban	11227 > 83 >
folyt be.	

A jelentést tudomásul vették.

Megfelebbezett építkezések.

Az Orsolya-zárda Rákóczi-ut és Nagy Sándor-utca sarkán levő bérházának építésére, a mostani erkélyekkel, a tanács megadta az építési engedélyt. Többen azonban felebbezést adtak be, hogy az erkélyek anyaga nem elég szilárd anyagból épült. Erre nézve meg lett hallgatva az államépítészeti hivatal véleménye, amely szerint az erkélyek nem veszélyesek.

A közigazgatási bizottság ezen alapon a felebbezést elutasította az építkezési engedélyt jóváhagyta.

A következő ügy szintén egy építkezési engedély ellen beadott felebbezés.

A városi tanács építkezési engedélyt adott a Poyvár-ház oly módon való felépítésére, hogy az emeleti részt az épület egész hosszában mindkét oldalon 80 centiméter kiugróval építsék, mint az a Stern-háznál s töb más épületnél van.

Id. Rimanóczy Kálmán, aki a Poyvár-ház sarkának kisajátításához 50 évig évi 300 koronával hozzájárul, az építés ily módon való keresztülvitele ellen felebbezett, mert a kiugrás által a fürdő- és szálloda épületének kilátása a Bémer-térre el lenne zárva.

Az előadó javasolja a felebbezés elutasítását s az építkezési engedély jóváhagyását.

Dr Hoványi Géza általában helyteleníti az ilyen kiugró építkezéseket, mert a szomszéd házak kilátását elzárja. Más városban ez nincs

is megengedve, csak az erkély építése. Közérdekből sem helyes ez az építési mód, amely már szokássá kezd válni nálunk. Indítványozza, hogy a felelősségnek adjanak helyet s ehhez képest változtassák meg a tanács határozatát.

Bordé Ferenc felel, hogy szépművészeti szempontból nem lehet kifogást tenni az építés ellen.

Frankó Endre nem helyesli, hogy Rimanóczy hozzájárul a kisajátításhoz s most elébe építenek.

Varró Domokos kir. főmérnök magyarázza, hogy az üzletek és mezzaninák nem lesz kiugrás, csak az emeleten, 9 és fél méter magasságtól kezdve. Így csak a 2-ik emelettől lesz némileg eltakarva a kilátás.

Dr. Horváth Géza újból helyteleníti, hogy ilyen kiugrásokat engedélyeznek. Építsen mindenki a saját területén. Az úszónak elejét kell venni.

Rádl Odón a felelősség szempontjából szól a kérdéshez. Míg a szabályrendelet nem tiltja, nem lehet korlátozni az ilyen kiépítést. Megbízta a kir. főmérnök véleményében s a tanács engedélyének jóváhagyására szavaz.

A többség a felelősséget elutasította.

Jóváhagyta a közigazgatási bizottság a város által Vitéz-utcán építendő elemi iskola terveit. Az építési költség 112,000 koronára van felvéve.

Apróbb ügyek elintézése után az ülés véget ért.

Tisza és Hieronymi a zárszámadási bizottság előtt.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, június 6.

A képviselőházi zárszámadási bizottsága ma este 5 órakor Hentaller Lajos elnöklésével ülést tartott. Az ülésen megjelentek Tisza István gróf és Hieronymi Károly. Hentaller Lajos elnök kérte Tiszát, nyilatkozzék a kérdéses 550 ezer korona felhasználása felől.

Tisza István gróf: Minthogy a rendelkezési alap akkori összege az abból fedezendő közszükségletek kielégítésére elegendő nem volt, ennek enyhítésére szokásos mód volt, hogy az államvasutak igazgatósága bizonyos összeget szolgáltatott át a kereskedelmi miniszter közvetítésével a miniszterelnöknek. En is ezt az eljárást követtem és a nekem ekként beszovaltott összeget a rendelkezési alapba olvasztottam és azt közcélokra felhasználtam. A részletes felhasználást illetőleg azonban megtagadok minden felvilágosítást. Megjegyzem, hogy az állami számvevőszék az 1903. és 1904. években ezt az eljárást megjegyzés nélkül hagyta s csupán az 1905. évi kiutalást kifogásolta és deklarálta törvénytellennek. De eljárásom tekintében hivatkozom a mai kormány hasonló eljárására, amely hirdetési átalány ürügye alatt nagyobb szubvenciót adott az Egyetértésnek és Méray Horváthnak 50 ezer korona ösztöndíjat, tehát ezen eljárás felelősségében is osztoznom kell.

Hieronymi Károly szintén nyilatkozott a bizottság előtt és megerősíti, hogy 3 éven át 550 ezer koronát kiutalt a miniszterelnöknek, aki azt a saját belátása szerint közcélokra használ fel. Ha ezt és későbbi átutalását a számvevőszék kifogásolta, miért nem közölte vele 1903-ban, vagy legkésőbb 1904-ben.

Hentaller ezután kérde Tiszát, hajlandó-e felelni a bizottság tagjainak egyes kérdéseire.

Tisza István kijelenti, hogy megfelel, ha teheti.

Rakovszky István a számvevőszék elnöke kijelenti, hogy azért kifogásolta éppen az 1905. évi kimutatást, mert ez a rendelkezési alaphoz volt kiutalványozva.

Tisza István: Örökre talány marad előttem, miért tekintette a számvevőszék 1905-ben törvénytellennek azt, amit előzőleg nem tartott annak.

Rakovszky István: Mert az előző évi kiutalások nem a rendelkezési alaphoz történtek.

Hieronymi: Soha ez alapra nem utaltam semmit.

Tisza István: A miniszterelnökki segédhivatal vette fel ez összeget.

Éber Antal: Tud-e arról Nagyméltóságod, hogy az előző kormányoknál is szokásban volt ez az eljárás?

Tisza István gr.: Ezt sohasem kerestem. De tudom, hogy régi keletű és valószínűleg a mai kormányé is hasonló ehhez.

Éber Antal: Nem volna hajlandó Nagyméltóságod megjelölni azokat a közcélkat, melyekre az összeget felhasználta?

Tisza István: Ez szavakkal való játék volna. Különbösen hivatali eskümm is kötelez a hallgatásra.

Éber Antal: Igaz-e, hogy Nagyméltóságod megígérte Wekerlének, hogy a sajátjából megfizeti a félmilliót, ha t. i. csak azért nem akarnák Nagyméltóságodon bújtan, mert Fejérváry ezt a királynál kieszközölte.

Tisza István: Ez privát beszélgetés volt a miniszterelnökkel, melyet még tévesen is közöltek a lapok.

Hencz Károly: Nagyméltóságod maga beismerte, hogy a rendelkezési alap elégtelen volt. Nagyméltóságod, ki mindig oly szigorúan ragaszkodott a parlamentáris követelményeihez, hogy tudta összeegyeztetni azt a parlamentáriszussal, hogy az alapot növelje ilyen módon a törvényhozás költségvetési jogának megkerülésével? Ez eddigi multjával össze nem egyeztethető.

Tisza István: Én tényekre felvilágosítást adni jöttem ide és nem vitatkozni. Különbösen ha képviselő urnak vitatkozni kedve van, kérdezze meg ezt a jelenlegi miniszterelnöktől, aki ugyazazt az eljárást követte.

Hencz Károly: Nagyméltóságod mikor védi magát, utal a mai kormány eljárására. A bizottság most az 1903—1905. évi zárszámadásokat bírálja felül, a mai kormány eljárására szintén sor kerül, ha a zárszámadása itt lesz.

Buzs Barna és Éber Antal tettek még kérdéseket, kiakarták préselni Tiszától annak titkát, hogy mire használta fel a pénzt, de Tisza erről nem nyilatkozott.

Hentaller megköszönve aztán megjelenését a bizottság előtt.

A városi szőlőtelep ügye.

Nagyvárad szőlőkultúrájának felújításában nagy, jelentős szerepe volt és van ma is a városi szőlőtelepnek. Ez a telep volt a kiinduló pontja a szőlők okszerű fejlesztésére irányuló munkálatoknak s ma is innen nyer impulzust a nagyvárad okszerű szőlőgazdálkodás tervfoglalása. Ennek dacára a városi tanács azt a határozatot hozta, hogy a szőlőtelep-t megszünteti.

A tanács határozatával foglalkozott a telepkezdő bizottság és a hegyi választmány s ezek megbízásából dr. Molnár Imre elnök a következő előterjesztést tette a tanácsnak:

T. Városi Tanács!

A t. Tanácsnak 5369—1907. sz. alatt kelt — a szőlőtelep 1904. 1905. és 1906. évi kezelési eredményéről szóló — határozatát a szőlőtelep kezelő bizottságának és a hegyi választmányának 1907. május 29-i együttes ülésében előterjesztvén, annak nevében van szerencsém az ügyre vonatkozólag a következőket előterjeszteni:

A számvevőszék adatai a telepkezelőségnek zárszámadási tételeivel megegyeznek s a három évről kimutatott 13867 K 57 fillér hiány számbelileg helyes.

Midőn azonban a t. Tanács a szőlőtelep esetleges megszüntetését e három évi hiány alapján helyezi kilátásba, téves alappól indul ki.

Az 1904. és 1905-ik évek köztudomás szerinti a szőlőtelepekre nézve országsszerte abnormisnak tekinthetők. Az évtizedeken át alig előforduló tartós hőség, szárazság két évben egymásután a telep jövedelmezőségét nagyban leszállította.

Ha a legutóbbi 1906-i normálisabb év eredményét vette volna a t. tanács alapul, ugy egészen más következtetésre jut. A mult év kiadása 7720 kor. 20 fillér, bevétele 416340 korona, a hiány tehát 335680 kor. Ez év tavaszán azonban még az 1906. évi termények árából betolyt 302278 korona s így a hiány leszállt 53402 koronára. De még ez a hiány sem létezik, mert az 1906. év terméséből el lett iskolázva a tavaszán 13000 sima zöld oltvány, 6000 drb. lehuzott gyökerez porhejas, 14000 drb. sima riparia, melyek együttesen oly értéket képviselnek, mely az 53402 kor. hiányt bőségesen fedezi, sőt még a 3 évi hiány csökkentésére is fog szolgálni. Ezen hiteltel adatok a telepnek 1906. évi eredményét teljesen deficit mentesnek tünteti fel.

A háromév 13867 kor. 57 fillérnyi hiányt csökkenteni továbbá az a körülmény is, hogy Buday Károly napidíjas három évi fizetése 1752 korona, a telep terhére iratott. Buday napidíjas sorsa a telep kezelésével semmi összefüggésben nincsen; ő a hegyi adminisztratív városi közege, ki még a hegyibirtokosság érdekeit sem szolgálja, hanem állami és városi teendőket látja el; midőn száz és százféle végrehajtások, összeírások kimutatások tömkelegét végezi. Ez az állás akkor is feltétlenül megmarad, ha a telep be is szüntetik s akkor sem a hegyibirtokosság terhére fogja képezni, hanem a városét, melynek érdekeiben működik. Ennek az állásnak dotációját tehát kérem a szőlőtelep kezeléséből kivenni s a városi adminisztratív terhére át venni. Így a három év deficitje ismét 1752 koronával kisebbedik!

A szőlőtelep mint állami tulajdon egy évtizeden át lényegesen előmozdította a nagyvárad hegynek betelepítését; midőn 100 frt értékű oltványt 50—60 frton adott a birtokosság; midőn szakértő munkások ezreit nevelte, midőn szénképezés, permetezés és ojtási műveletekben egy hasznos gazdasági iskola tevékenységét helyettesítette. Később, midőn városi kezelésbe vétett a szőlőtelep az állam akkor is évi 6000 korona segélyben részesítette, hismérven a várad szőlők fejlesztésének országos fontosságát.

A nagyvárad hegyek városunk csakm egyedi értékes vagyonát alkotják, melynek kellő felkarolása ugy a város minden egyes polgárának, mint a tek. tanácsnak szerető gondozására érdemes.

A városi szőlőtelep pedig a hegy fejlődésének egyik fontos tényezője. A 2074 hold szőlőterületből be van ültetve 1110 hold, s a 476 hold alj és gyümölcsös leszámításával még mindig beültetlenül áll 458 hold; de még a beültetett 1110 hold hiányainak folytonos pótlása is a telepen készített oltványok segélyével történik nagyrészből. A telep készletben tart gépezeteket az esetleg fellépő lisztbarmat betegség rögtöni leküzdésére; kikölcsmöz permetező gépeket a percnospora elleni védekezésre kisebb gazdáknak, kik drága gépek hiányában a kötelező védekezést sem folyósíthatnák. Annnyira fontos a telep fentartása, hogy némi

áldozatok árán is, mint azt más nagy városok Budapest, Sopron stb. megtették úgy azt Váradnak is meg kell hoznia. Hisz a váradai szőlők virágzó állapotba közvetlenül Nagyvárad összes iparos és kereskedő osztályait, szegényt és gazdagot egyaránt; sőt a város bevételeit is (fogyaszt. adókat) nagyban érinti. Ezerhatszáz állandó lakó mellett, nyáron át még egy fél-ezer városi polgár egyedüli olcsó tarlózkodási helye. Hány polgára szynlené meg a nagyvárad hegy viszafelépítését; ha személybiztonsága, utalózata romlásnak indulna. Hány polgára a városnak lenne kénytelen óriási költséggel megszerezni távol fűrdőkben azokat az előnyöket, melyeket a hegyi lakás a közelben olcsón biztosít. Vajon ki tagadja azt, hogy városunk közegészségügyének előnyösebb fejlődése a természet nyújtotta kincseknek erősebb felhasználásával függene össze. Kórházaink, tébolydánk, sanatoriumaink elhelyezésénél az első tekintet az egészséges levegőt nyújtó hegyre irányul.

A tanács nem veheti a beszűntetés alapjául az abnormis évek pénzügyi eredményét, melyek különben is tetemesen le lettek szállítva a mondott adatok folytán. De ha marad is fedezetlenül néhány ezer korona, a telep fennállása a városra nézve még sem mondható gazdaságilag hátrányosnak. Ezt bizonyítja a telep keletkezésének és fejlődésének alábbi adatai.

A városnak egy csaknem teljesen értéktelen területe, a téglavető, roskadozó épületeivel alig hozott néhány ft. jövedelmet. Az állam saját nagy költségén kitisztította ezeket a területeket a téglák és kavicstörlemelék óriási tömegéről; megszabadította a bozótoktól, a hepehupás területeket rigoliroztatta és planiroztatta s ezen műveletek következtében, melyek a városi kezelés ideje alatt is nagy öszszégeket képviseltek a kiadásokban a teleknek oly érték emelkedése állott be, mely bizonyára többszörösen fedezi azokat az áldozatokat, melyeket eddig a város erre hozott.

A telepkezelőség már eddig is redukálta üzemét, midőn az állami kezelés idején 16018 ezer koronára terjedő működését 78000 koronára leszállította. A telepkezelőség igyekezni fog fenntartás esetén még további megtakarításokra; de szavatosságot egy az időjárás esélyeitől függő gazdasági ágban arra nézve nem vállalhat, hogy egy vagy más évben kedvezőtlen eredmény nem-e fog bekövetkezni. Azzal az egyszerűséggel, melylyel Nagyvárad szőlőművelésének fejlődése iránt csaknem egy ember koronát viseltetem, fordulok a tekintetes tanácshoz, kérve szerető jóindulatát Nagyvárad ezen értékes kincsének megőrzésére, biztosítására nézve.

Nagyvárad, 1907. június 4.

Kiváló tisztelettel

Dr. Molnár Imre,

a hegy. váll. és telepkezelő bizottság elnöke.

Remélhetőleg ebből az előterjesztésből a jobban informált tanács le fogja vonni a kellő tanulságot s előbbi határozatát, mely a várad hegy fejlődésének gátat vetne, meg fogja változtatni.

UJDONSÁGOK.

* **Jézus szent Szívének ünnepe.** Az Urnap nyolcadát követő pénteken, ma üli meg az egyház Jézus legszentebb Szívének ünnepét. Ez ünnep eredetét magának az Üdvözítőnek köszöni, ki a franciaországi Paray-le-Monialba bold. Alacoque Margit Visitatio-rendű szerzetesnőnek jelenései alkalmával több ízben szomorúan panaszkodott az emberek hálátlansága fölött és az őt érő sérelmek kiengesztelésére ünnepet kívánt. Manap már sokkal ismeretesebb ez ájtatosság, semhogy bővebb ismertetése e helyen szükséges volna. — A helybeli Szt.

Orsolya-zárda templomában ma 10 órakor ünnepélyes szent mise lesz, melyet fél 10-kor szent beszéd előz meg. A Szt. László templomban 9 órakor lesz a társulati ájtatosság. Az irlalmasrendűek templomában pedig vasárnap tartják meg, amikor 7 és 10 órakor lesz istentisztelet a Szentséges Szív dicsőítésére.

* **A király megérkezése.** A király este fél 8 órakor érkezett meg külön vonaton a nyugati pályaudvarra. Fogadtatására a kormány összes tagjai megjelentek. Az utvonat, amerre a király fogata elhaladt, a szociálisták foglalták el és miatt a király fogata tova gördült, ők lelkesen éltették az általános választói jogot. A király a fogatából nyájasan mosolygott és többször tisztelt. Mikor a király a várba ért, a szociálisták a Népszava elé vonultak, ahol Bokányi szólott hozzájuk. Itt eloszlottak, de a függetlenségi pártkör előtt megint összeverődtek és tüntettek a függetlenségi párt és Kossuth ellen.

* **Egyetemi magántanári képesítés.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter dr. Bozóky Géza egy jogakadémiai tanárnak a kolozsvári tudományegyetem jog- és államtudományi karán a »kereskedelmi jog«-ból egyetemi magántanárrá történt képesítését jóváhagyólag tudomásul vette és őt ezen minőségében megerősítette, Bozóky Géza dr. fia Bozóky Alajos dr. kir. tanácsosnak, a nagyvárad jogakadémia tudós és érdemes igazgatójának.

* **Papp Miklós Tenkén.** Papp Miklós pénzügyigazgató tegnap Tenkére érkezett. A pénzügyigazgató utazásának célja az ottani adóhivatal rovincsolása.

* **Ünnepély a koronázás évfordulóján.** A nagyvárad kir. kath. jogakadémiának tanári kara és ifjusága szintén szép ünnepély keretében készül megünnepelni a koronázás 40 ik évfordulójának jubileumát. Ez alkalommal június 8-án délelőtt 9 órakor ünnepélyes hálaadó istentisztelet lesz a püspöki székesegyházban, melyen a jogakadémia tanári kara és ifjusága testületileg vesz részt. Istentisztelet után a jogakadémia dísztermében ünnepélyes matiné lesz a következő műsorral: 1. *Himnusz*, énekl. a jogakadémiai dalárda. 2. Dr. Bozóky Alajos igazgatónak megnyitó beszéde. 3. Dr. Kiss Géza jogtanár értekezése a koronázás közjogi jelentőségéről. 4. *Szózat*, énekl. a jogakadémiai dalárda. — A jogakadémia ünnepélyére ma küldötték széjjel a meghívókat.

* **A városok az ipari szeszgyárakért.** A magyar kormány tudvalevőleg avval a tervvel foglalkozik, hogy a Magyarországra eső szeszkontingenst az ipari szeszgyáraktól elvegye és azt az ország mezőgazdasági szeszgyáraira ruházza. Ennek a tervnek keresztülvitele nagy jelentőségű gazdasági érdeket volna hivatva istápolni és első sorban a mezőgazdasági munkások állandó foglalkoztatásának egyik alkalmas módja volna. A kivétel azonban sérti az ipari szeszgyárak érdekeit és a városok háztartására is káros befolyást gyakorolna. Ezért az ország összes városai a terv ellen sorakoztak és egyértelműleg felírták a terv megvalósítása ellen a kormányhoz. Sőt e tárgyban interpelláció is volt a Házban, a melyre Wekerle válaszolt, de válasz nem nyugtatta meg sem a városokat, sem azokat, akiknek érdekei az ipari szeszgyárak fennállításához vannak kötve. És így Wekerle válasza nem szerelte le a kormány terve ellen indított mozgalmat, aminek élénk jele az a kongresszus, amelyet a főváros iniciatívájára a holnapi napon a szesziparral bíró magyarországi városok kiküldöttéi az ipari szeszgyárak fenntartása érdekében Budapesten tartanak. Ezen a kongresszuson Nagyvárad

városa is képviselteti magát Rimler Károly pálgyarmester és Lukács Odön városi pénzügyi tanácsos személyében. A holnapi kongresszusra a pálgyarmester és a város pénzügyi tanácsosa az éjjeli vonattal utaznak fel Budapestre.

* **Pénzügyi kinevezések.** A m. kir. pénzügyminiszter Török László, Murányi Géza nagyvárad pénzügyi számtiszteket és Varga Pál érmihályfalvi járási számvevő jelenlegi állomáshelyükön való meghagyásával pénzügyi számellenőrökké végleges minőségben kinevezte.

* **Szabad a hegyen építkezni.** A hegyi építkezések ügye hosszasan lett már tárgyalva a lapokban. Eddig mindenki szabadon épített a hegyen. Csak a hegybírónak kellett bejelenteni. Így építettek villákat, szegény embereknek való lakóházat. Most azonban a városházán nagyon furcsán kezdik az igazságot, mintha csak azt is méterrel lehetne mérni, kinek többet, kinek kevesebbet, kinek semmit belőle. Ez az igazságérzet és bölcsesség azután abban csúcsosodik ki, hogy a szegény ember házait, amiket éppen olyan eljárás mellett építettek, mint a puszipajtások a villákat, egyszerűen le akarják romboltatni. Emlékezzünk, hogy milyen vehemenciával estek neki a városházán a vasút-állomás mellett megkezdett parcellázás és építkezésnek is. Ez az ügy felkerült a miniszterhez s mint értesülünk, már határozott benne a belügyminiszter s a tanács határozatának feloldása mellett, a hegyi építkezéseket jóváhagyta. Kellett ez a tanácsnak, hisz előre láthatta, hogy a miniszter nem hagyja jóvá a házak lerombolására vonatkozó igaztalan végzést.

* **A székelyhídi építési szabályrendelet.** Székelyhid község képviselőtestülete építkezési szabályrendeletet készített. E szabályrendeletben ki van mondva, hogy a jelenlegi kerítéseket, melyek galyakból vannak fonva s szalmával vannak fedve, más alkalmas és nem tűzveszélyes anyagból készült kerítéssel kell pótolni. A szabályrendelet ez intézkedése ellen tegnap többen kérelemmel járultak az alispánhoz, hogy azt fűgessze fel. Kérélmüket azzal indokolják, hogy a mult időkben is ilyen volt a kerítés és teljesen megfelelt a kiválalmoknak, de még most olyan rossz anyagi helyzetben vannak, hogy ez új kerítések készítésének költségeit nem tudnák megtéríteni.

* **A vasuti hidak kibővítése.** Dr. Molnár Imre, a nagyvárad hegyközség elnöke fontos beadványt intézett a városi tanácshoz. Az államvasut még ez évben kettős vágányt fektett le a nagyvárad és a váradvelencei állomások között. A mostani hidakat ekkor át kell alakítani. Ezek a hidak nagy akadályai a hegyi közlekedésnek s nem felelnek meg a forgalom igényeinek, amellyel, hogy elhibáztak, hanem helytelen elhelyezésük, szűk voltak miatt sok balesetnek voltak okozói. Nemcsak a Kálvária-, Hidegser-utcán levők, de a kutházi és az ezentul levő is éppen ilyen veszélyesek. Rámutat a hegyközség elnöke, hogy most jó alkalom van ennek a bajnak az orvoslására. Kéri, hogy a vasutal ez irányban tartandó tárgyalásoknál a hegyközség elnökségének a meghallgatását is biztosítsa a városi tanács.

* **Névváltoztatások.** Grünfeld Henrik nagyvárad lakos vezetéknévét »Gárdos«-ra; — kiskoru Lichtmann Béla nagyvárad lakos »Lakatos«-ra; — Grosz Dezső nagyvárad lakos vezetéknévét »Gáll«-ra változtatták.

* **Uj divatház megnyitása.** Leitner Márton zöldfa-utcai nagyszabású, ujonnan épített divatházának tegnap volt a megnyitó ünnepe, amelyen résztvettek kereskedelmi életünk és társadalmunk kitűnőségei, köztük Glac Antal főispán is.

* **Értesítés.** A Polgári takarékszövetkezet befizetései folyó hó 8-án azaz szombaton a koronázási évforduló miatt d. e. 9—11-ig teljesítendők.

* **Közérdekű értesítések.** A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara a következő értesítéseket teszi közzé: Van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a keresk. m. kir. miniszter ur megengedte, miszerint a Bihar megye területéhez tartozó Csökmő községben az eddigelé szombat napon tartott heti vásár, ezentul állandóan minden hét hétfő napján tartassék meg. — A kereskedelemügyi magy. kir. miniszter ur a Lugos-országi állami közút 74—75. km. szakaszán újjáépítendő Temes hid alépitményei és vasfelszerkezési munkálatainak biztosítására pályázatot hirdet. Pályázati határidő 1907. június hó 11. A közelebbi feltételek szerződés és tervezetminták a nevezett min. I. C. 1. (ügyosztályban) II. Albrecht ut 1. sz. földszint a rendes hivatalos órákban megtekinthetők. — A kereskedelemügyi magy. kir. miniszter ur a brassói állami faipari szakiskola s azzal kapcsolatos internátus és iparosok közmühelye céljaira Brassóban emelendő épületek tervrajzainak beszerzésére pályázatot hirdet. Pályázati határidő 1907. július hó 10. A közelebbi feltételek a kamarai irodában a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Nagyvárad, 1907. június hó 1-én. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara: *Huzella Gyula* kir. keresk. tan. elnök. Dr. *Sarkady Lajos* titkár.

TÁVIRATOK.

A trónörökös Budapesten.

Budapest, június 6. Bécsi távirat szerint a trónörökös, Ferenc Ferdinánd kir. herceg holnap érkezik meg a magyar fővárosba.

Az osztrák kultuszminiszter lemondása.

Prága, jun. 6. A Nár. Listi jelenti Bécsből, hogy Marchet közoktatási miniszter a politikai helyzet rosszabbodása miatt újból benyújtotta lemondását.

EGYESÜLETEK.

A régészeti egyesület ülése. A Biharvármegyei és Nagyváradi Régészeti és Történelmi Egyesület választmánya 1907. június 7-én, pénteken d. n. 6 órakor a muzeumban ülést tart, melyre a választmány t. tagjait ezuton hívja meg az elnökség. Tárgy: 1. Jelölés a tisztujításra. 2. A muzeum kibővítési tervrajzának megtekintése.

NYILTTÉR.

Alulírott pénzügyintézetek ügyfeleik tudomására hozzák, hogy Ő Felsője 40 éves koronázási jubileuma alkalmából f. hó 8-án, szombaton üzleteiket zárva tartják.

N.-Várad, 1907. június 6.

Általános takarékpénztár.
Bihar megyei ker. ip. és term. hitelbank.
Bihar megyei takarékpénztár.
•Bihoreana• takarékszövetkezet.
Gazdasági és iparbank
Kereskedők és iparosok takarékpénztára.
Központi takarékpénztár.
Leszámitoló és jelzálogbank.
Magyar Általános hitelbank fiókja.
Magyar Bank.
Nagyváradi hitelbank.
Nagyváradi népbank.
Nagyváradi takarékpénztár.
Polgári takarékpénztár.
Réti takarékpénztár.

Vettük a következő értesítést!

Reichard Áruházában

Fő-utcán

megérkeztek a tavaszi és nyári újdonságok a következő cikkek-ből: Préhler, Ita, angol- és olasz kalapok! Obervalder és Ladstädter-féle szalmakalapok. **Eredeti Panama-kalapok.** Férfi-, női- és gyermek színes cipők. Angol zsefir ingek. Elegáns divatmellények.

50

Egyedüli raktár a hírneves **Engelhardt-féle Carlsbadi cipőkből.**

REGÉNYCSARNOK.

Művészelet.

Irta: *Kraszevszkij A. N.*

— Oroszból. — 51.

A helyett, hogy e, reá nézve igen kényelmetlen megjegyzésre válaszolt volna, Boris nővekvő haraggal kiálta:

— O, most már értem, mi a változás, melyen keresztül mentél. Ez a te nővéred rettenetes. Kinek tart ő engemet, hogy ilyen hangon mer velem beszélni?

— Én nem tehetek róla, ha tapintatlan, — viszonzá Natália szelid szemrehányással.

— Ah, azért mégis befolyásol téged a rokonságod, az az ostoba, gögős pereputy, — zsörtölődött Lensky egészen belevörösödve haragjába. — Leereszkedő vagy irányomban, igen, ez a helyes szó, leereszkedő vagy és elnéző. Mért ijedsz vissza tőlem, mikor az a buta személy mutatkozik? Tán szégyelled előtte szerelmünket?

— Szerelmünket! — ismétlé Natália megtört hangon, a többes számot különösen hangsúlyozva.

A férj nem figyelt hangjának megindító szomorúságára és fel sem nézett rá.

Ekkor egy selyempuha gyermek kezecke felénk érintését érzé; a kis Kolja apja mellé osont és aggályosan, kérőn sugott oda neki:

— Apácska, a mama sir!

Lensky felpillantott — megijedt. Igen, a szegény kis asszonyka mindent megtett, hogy bátran keresztül küzdje magát a kellemetlen jeleneten s mosolyogva tűrjön — de tufeszített idegei nem bírták tovább és most görcsösen zokogott.

— De Natália, angyalom, galambom! — Egyáltalán nem tudott asszonyt sirni látni, hátha még az az asszony az ő felesége, akit szeretett. Felugrott, karjaiba zárta, szeméit, száját, arcát szenvedélyes csókokkal borította.

— Ne gyötörd magad kincsem, tulságosan jó vagy irányomban, valóságos angyal vagy. Mikép tudjad beletalálni magadat az olyan nyers fickóba, minő én vagyok — mi nem vagyunk együvé valók!

— O Boris! komolyan mondd ezt?

— Komolyan! — kiáltá sötéten. — Jobb, százszor jobb lett volna reád nézve, ha sohasem láttál volna! Oly bájos, oly kedves, oly jó vagy és én a bálványozásig szeretlek — de a

mellett egy utálatos, rettenetes ember vagyok és nem tudok mindig magamon uralkodni — hidd meg, lehetetlen! — Még halálra foglak gyötörni, szegény kis Natascám! — és vége, hossza nem volt a csókoknak, a dédelgetéseknek.

Ekkor felemelte fejét férje válláról és még könnyektől ragyogó szemével fanatikus rajongással pillantva fel hozzá, melegen mondá:

— Mit árt — és ha meg is ölsz, mégis szép volt az egész! Nem cserélek asszonnyal széles e világon; hallod, nincs asszony, akivel cserélnék, még a legboldogabbal sem! Ne feledd, hogy ma ezt bevallottam neked, ne feledd akkor sem, ha majd utóljára megcsokolsz a koporsóban! (Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Cukrász kiállítás Budapesten. A nemzetközi sütő, cukrász és rokon ipari kiállítás igazgatósága arról értesíti kamaránkat, hogy a szakmabeli iparosok részéről a kiállítás megtekintését és tanulmányozását megkönnyébiteni óhajtván, a kereskedelemügyi m. kir. miniszter urnál kedvezményeket eszközölt ki a fővárosba utazás céljaira. Ertesítjük az érdekelteket, hogy intézkedünk a kedvezményes vasuti utazás céljaira érvényes igazolványok kamaránkhoz való juttatása iránt, szakmába vágó iparosok, segédek és tanoncok számára gyorsvonatokra is érvényes kedvezményeket biztosítanak olyformán, hogy az alsóbb osztályu jeggyel lehet, magasabb kocsi osztályon utazni, a III-ik osztályra pedig egy második osztályu féljegyet kell váltani. A kiállítás a f. évi május hó 28-ik napján nyílt meg a budapesti városligeti iparcsarnokban. Gazdag anyagánál fogva érdekesnek, vonzóknak és tanulmányosnak ígérkezik. A fentiekre az érdekeltek figyelmét felhíván, értesítjük, hogy a szóban levő nyomtatványok, illetve igazolványok, kellő igazolás mellett a hivatalos időben (d. e. 9 órától 1 óráig) a kamarai hivatalban átvethetők. Ezzel kapcsolatosan közöljük az érdekeltekkkel, hogy a szóban levő kiállítás katalógusa megérkezett, mely a kamarai hivatalban megtekinthető. Nagyvárad, 1907. június hó 6. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara: *Huzella Gyula* kir. keresk. tan. elnök, dr. *Sarkady Lajos* titkár.

A gabonátözege határideje.

Budapest, június 6.

Buza április	— — —	13.15	—	13.35
Rozs április	— — —	13.50	—	13.30
Tengeri május 1907	— — —	10.80	—	11.05
Repeze aug.-ra	— — —	27.80	—	28.24
Zab ápr.-ra	— — —	15.20	—	16.10

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktözege 1907 június 6-án.

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	11.21
Magyar koronajárdék 4%	— — —	99.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	— — —	83.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	95.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	96.—	
Magyar gyermekny sorsjegy-kölcsön	— — —	200.—
Tisza zab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	— — —	150.—
Osztrák járdék ezüstben	— — —	99.50
Osztrák járdék papirban	— — —	100.—
Osztrák korona járdék	— — —	117.—
Osztrák járdék aranyban	— — —	99.—
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	155.—
Osztrák-magyar bankrészvény	— — —	17.65
Magyar hitelbank részvény	— — —	17.65
Városi villamosvasut	— — —	833.—
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	680.50
20 frankos frankos (Napolendor)	— — —	683.25
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — —	19.08
Német birodalmi márka	— — —	117.58
London vista	— — —	24117
Páris vista a	— — —	95.47
20 márkás arany	— — —	37.40

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

HIRDETESEK
jutányos árban felvételnek a
„TISZANTUL”
kiadóhivatalában.

Villand Testvérek

nagy cirkusza a nagypiac-téren.

**Ma pénteken, folyó hó
7-én nagy családi
diszeloadás**

teljesen új műsorral.

Kezdete este 8 órakor.

Vasárnap és ünnepnap 2 nagy előadás,
d. u. 4 és este 8 órakor.

A délutáni előadáson 10 éven aluli gyermekek az ülőhelyeken félhelyarat fizetnek.

Helyárak: Páholyülés 4 kor., zártszék 3 kor., körszék 2 kor., I. hely 1 kor. 60 fill., II. hely 1 kor. 20 fill., karzat 60 fill.

Jegyek előre válthatók: Kiss Dávid és Tsa dohánytözs-déjében és d. e. 10-12-ig, d. u. 3-tól a cirkusz pénztáránál.

Uj fényképészeti és festészeti műterem
Nagyváradon.

LEMBERT EDE

fényképészeti és
festészeti műterem

mely a modern kor kívánalmainak megfelelően teljesen újonnan épült Rákóczi-ut 8. szám a. (Fő-u. Győrffi-ház)

megnyilt.

Műtermében készít:

Platin képeket

Aquerelleket

Olajfestményeket

és régi képek után új másolatokat.

Elsőrangú kivitel!

Lukács Aladár

elsőrangú kalap-, fehérnemű- és uri-

divat üzlete

Nagyvárad, Fő-utca.

Telefon 516.

Központi Takarékpénztár Nagyváradon.

Alaptőke 1,000.000 korona.

Telefon szám 443.

Felhívás!

Az 1907. évi június 2-án tartott rendkívüli közgyűlésünk 5000 drb 200 kor. névétékü új részvény kibocsátása által intézetünk alaptőkájének két millió koronára leendő felemelését harározta el.

Ezen új 5000 drb részvény átvételére a régi részvényesek elővételi joggal bírnak olyformán, hogy minden régi részvényre egy új részvény a megállapított 212 korona árban részükre fentartatik. E vételárban a kiállítási díj és illeték már bennfoglaltatik.

Az új részvények vételára után a folyó 1907. évi július 1-től a befizetés napjáig 6% os kamat fizetendő, ennek ellenében az új részvények az üzleteredményben 1907. év július 1-től kezdve részesednek. A július 1-ig történő befizetések után a takarékpénztár 5% kamatot térít meg.

Ezen közgyűlési határozat folytán felhívjuk t. részvényeseinket, hogy az új részvényekre elővételi jogukat bezárólag f. évi július 15-ig gyakorolni s ugyanakkor a régi részvényeket az elővételi jog gyakorlására vonatkozó lebélyegzés végett pénztárunknál bemutatni sziveskedjenek.

A befizetések 1907. november 1-ig tetszés szerinti részletekben teljesíthetők, azonban az elővételi jog gyakorlásánál részvényenkint 52 korona fizetendő.

A befizetésekről ideiglenes igazolványok adatnak ki. Ezen ideiglenes igazolványok névre szóló részvényekre és ezzel kapcsolatosan a 200 K. n. é. részvényeknek 400 K. n. é. részvényekre való kicserélésére vonatkozólag újabb felhívást fogunk annak idején közzétenni.

Az új részvények befizetésére vonatkozólag érvényben maradnak alapszabályaink 10. §-ának a késedelmes befizetőkre vonatkozó intézkedése.

Nagyvárad, 1907. június 3.

Központi Takarékpénztár
Részvénytársaság Igazgatósága.

HAÁSZ MANÓ

női kézmű- és divatáruháza
NAGYVÁRAD, Zöldfa-utca elején

Mindenkit meglepő nagy mennyiségű nyári ujdonságok érkeztek. Gyönyörű sima és mintázott grenaduok, paplanok, sima és azsurozott ruhavásznak, himzett batisztok és remek kivitelű sephirek, blousok. Ugyazinte batiszt és vászon, himzett ruhák. Továbbá minden cikkben is óriási nagy raktár.

S tekintettel a nálam lévő mindenki által ismert óriási forgalomra, az áram legolcsóbbak.

Irodalmi értesítés.

MEGJELENT
az első kötet 500 szöveg-
képpel és 60, részben
színes műmelléklettel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

című kötet a magyar közön-
ség minden rétegének érdeklő-
désére számíthat. Nem tudá-
kos szakmunka, hanem élvez-
zetes, könnyed olvasmány.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ-BÓL,

melyről olvasóinknak már több ízben hírt adtunk, most jelent meg az első kötet. A kötet címe:

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

AZ UTOLSÓ SZÁZ ÉVBEN.

SZERKESZTIK: HOLLÓS JÓZSEF ÉS PFEIFER IGNÁC.

Ez a kötet úgy külső megjelenésével, mint tartalmával, stílusának irodalmi, könnyed hangjával egyaránt megfelel mindazoknak a várakozásoknak, melyeket a kiadótársulat a magyar közönségben a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRA**-ról szóló ismertetéseivel felkeltett.

A könyvet szakemberek irták, de oly könnyen érthető hangon, mintha szabad előadást tartanának a társadalom minden köreiből összesereglett hallgatók előtt, kiknek figyelmét lebilincselik tárgyuk érdekességével, előadásuk könnyedségével és a szemléltetés gazdag eszközeivel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI című munka a magyar társadalom minden rétegének szól. A gazdát rávezeti a rendelkezésre álló és még kihasználatlan természeti erők célszerű kihasználására. Szakszerű tájékoztatást nyújt a gazdasági gépekről és külön nagy fejezetben ismerteti a gazdasági termékek ipari feldolgozását.

A magyar kereskedő szeme előtt ennek a könyvnek az olvasása számos iparág kereskedelmi kihasználásának perspektíváját nyitja meg, különösen a fiatalabb generációnak meg kell ismerkedni ezzel a munkával, mely megismerteti a bányászat, kohászat, faipar, szövőipar, kémiai nagyipar stb. stb. hatalmas, milliárdnyi értékű vagyont termelő haladásával. A tanúgy munkásai a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRA**-nak első kötetében

gondolkodásuk és ismereteik gazdagítására kiváló munkát nyernek. A nagyközönség leg-
szélesebb rétegeit, valamint a megfelelő szak-
mákban működőket pedig közelről érdekli
a közlekedés eszközeiről, a hadászati tech-
nikáról, az elektromosság-ról, távirás-ról
stb. szóló fejezetek.

A legújabb problémák: radioaktivitás,
drótnélküli távirás, repülőgép stb. e könyv
olvasása utján eleven fogalmakká válnak az
olvasó előtt.

A „Műveltség Könyvtára“-nak
ára kötetenkint... **24 korona.**

Megrendelhető

havi részletfizetésre is

Sebő Imre

könyv- és papirkereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi ut.

A Technika Vivmányai

című kötet fejezetei és a szer-
zők nevei:

Energia: Schimanek Emil.
Bányászat: Litschauer Lajos.
Kohászat: Gálocsy Árpád.
A fémek megmunkálása: Kandó
Gyula.
Műtörök és emelőgépek: Kármán
Tódor.
A közlekedés eszközei: Gondos
Viktor.
Pósta: H. Henney Vilmos.
A fény a tudomány szolgálatában:
Karvázy Zsigmond.
A sokszorosító ipar: Kún Sámuel.
A technika a hadviselés szolgálatában:
M. Müller Hugó.
Faipar: Gaul Károly.
Szövő- és fonóipar: Maly Ferenc.
Papírgyártás: Jalsoviczky Géza.
A kémia vivmányai: Pfeifer Ignác.
Gazdasági gépek: V. Marlhot Jenő.
Gazdasági termékek ipari feldolgozása:
Kosutány Tamás.
Elektromosság: K. Liptay
Károly.
Telegrafia és telefonía: Hollós
József.
Zárószó: Méray-Horváth
Károly.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁNAK

első sorozata a következő
könyvekből fog állani:

I. A Technika Vivmányai

II. Az Eraber

III. A Világ-gyertem

IV. A Föld

V. Az Élük Világa

VI. A Társadalom

A második sorozat, hat
kötetben, tartalmazni
fogja a történelmi, iro-
dalmi és művészeti
ismereteket és az első
sorozat teljes befejezése
után fog megjelenni.